

ETSL KODUKORD

Vaimset, füüsilist või seksuaalset turvalisust ohustavate olukordade ennetamise ning juhtumitele reageerimise, teavitamise ja lahendamise kodukord

1. ÜLDSÄTTED

1.1. Käesolev kodukord (edaspidi kord) on koostatud Eesti Antidopingu ja Spordieetika SA (edaspidi EADSE) 2021.a. juhendi *Spordipersonali käitumisjuhend laste ja noorte väärkohtlemise ennetamiseks ning juhtumite lahendamiseks* alusel ning lähtub selles esitatud mõistetest ja sätetest. Korra kinnitab spordialaliit ja see on organisatsiooni töötajatele, treeneritele, treenitavatele ja treenitavate vanematele ja/või eeskostjatele (edaspidi lapsevanematele) järgimiseks kohustuslik.

1.2. Mõisted

- 1) **vaimse väärkohtlemisega** tekitatakse pingeseisund, mis võib põhjustada lapse emotsionaalsele arengule raskeid või pöördumatuid kahjustusi. Spordis võib vaimne väärkohtlemine leida aset näiteks järgmistes olukordades: pidev kritiseerimine, sarkasmi kasutamine ja ironiseerimine sportlase suunal või tagasisidest ilmajätmine, sõimamine, alandamine, mahategemine, mõnitamine, sportlase ignoreerimine ja tõrjumine, liigse surve avaldamine.
- 2) **füüsiline väärkohtlemine** on tahtlik füüsilise jõu kasutamine, mis võib põhjustada lapsele kergemaid, raskemaid või eluohtlikke füüsilisi ja psühholoogilisi kahjustusi. Spordis võib füüsiline väärkohtlemine leida aset näiteks järgmistes olukordades: treeningtsükli intensiivsus ületab lapse kehalist võimekust võistleva suunamine või võistlemise toetamine hoolimata vigastusest treener sunnib tegema harjutusi, hoolimata ohust tervisele.
- 3) **seksuaalne väärkohtlemine** on lapse kaasamine igasugusesse seksuaalsesse tegevusse, millega ta ei ole nõus või mille sisust ta ei saa aru ning mille paneb toime täiskasvanu või teine laps, kes on vanuse või arengutaseme poolest vastutus-, usaldus- või võimusuhtes kannatanuga.
- 4) **ahistamine** on teise inimese soovimatu käitumine, mis loob ebamugavust, alandab ahistatavat ja tema väärikust. Ahistamine võib olla seksuaalne või sooline. Väärkohtlemist ja ahistamist tuleb ennetada ja sellega võidelda, sest nendega kaasnevad mitmesugused lühija pikaajalised mõjud: keskendumisvõime alanemine, unehäired ja unetus, ärevus, depressioon, stress, madal enesehinnang või liigne enesekindlus, kehvad sooritusel treeningutel/võistlustel, negatiivne mõju klubi teistele liikmetele ja lähedastele, usaldustunde vähenemine.
- 5) **laste väärkohtlemine** on mis tahes käitumine lapse suhtes, mis alandab tema füüsilist ja psüühilist heaolu, seades ohtu tema eakohase arengu ja tervisliku seisundi.
- 6) **hädas olev laps** on laps, kes on oma elu või tervist ohustavas olukorras, ja laps, kelle käitumine ohustab tema enda või teiste isikute elu või tervist (LasteKS § 30). Kohustus hädaohus olevast lapsest teatada hädaabinumbril 112 on kõigil isikutel, kellel on olemas teave hädaohus olevast lapsest (LasteKS § 31).
- 7) **abivajav laps** on laps, kelle heaolu on ohustatud või kelle puhul on tekkinud kahtlus tema väärkohtlemise, hooletusse jätmise või muu lapse õigusi rikkuva olukorra suhtes, ja laps, kelle käitumine ohustab tema enda või teiste isikute heaolu (LasteKS § 26).

- 8) **hooletusse jätmine** on lapsevanema, hooldaja jt (sh treeneri) kohustuste mittetäitmine lapse füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse arengu eest hoolitsemisel, mis võib kahjustada lapse eakohast arengut ning vaimset ja füüsilist tervist. Lapse ohutuse tagamata jätmine, sh arvestades lapse sõltuvust täiskasvanust, on näiteks sportlase toidu või joogita jätmine, ebapiisav puhkus ja taastumine, füüsiliselt turvalise treeningukeskkonna mittepakkumine, arenguliselt või kehaliste võimete mõttes ebasobivate treeningumeetodite kasutamine, ületreening ja ülekoormusvigasuste vältimata jätmine, ignoreerimine ning tähelepanust ja tagasisidest ilmajätmine jne. Hooletusse jätmiseks loetakse veel kohasest arstiabist keeldumist ja spordi turvavarustuse mitterakendamist treeningul või võistlusel.
- 9) **spordipersonal (töötaja)** on kes tahes juhendaja, treener, mäenedžer, võistkonna abiline, ametnik, meditsiinitöötaja, füsioterapeut, massöör, kohtunik vm isik spordiorganisatsioonis.
- 10) **treener** on sportlasi ja teisi spordis osalevaid isikuid juhendav spordispetsialist, kellel on treeneri kutsekvalifikatsioon kutseeaduse tähenduses.
- 11) **treenitav** on spordiklubi, spordikooli või spordialaliidu sporditegevuses osalev laps või noor.

- 1.3. Kord reguleerib spordialaliidus, spordiklubis, spordikoolis jm tegutsevate juhatuse liikmete, töötajate (sh treenerid, tugipersonal), treenitavate (sh lapsed ja noored) ja lastevanemate suhteid ja käitumist. Kõik osapooled lähtuvad ausa mängu põhimõtetest, austades treenitavate õigust treenida avatud, lugupidavas, turvalisust ja heaolu tagavas keskkonnas.
- 1.4. Kord on tööandja (spordialaliit, spordiklubi, spordikool) ja töötaja vahelises lepingus sätestatud ametijuhendi lahutamatu osa. Kord on ka treenitavaga (või tema lapsevanemaga/eeskostjaga) sõlmitava teenuslepingu lahutamatu osa. Kord on avalikult kättesaadav (organisatsiooni nimi) kodulehe aadressil (www.etsl.ee).
- 1.5. Sporditurvalisust (sh vaimne, füüsiline, seksuaalne väärkohtlemine või ahistamine) ohustava olukorra ilmnemisel on töötaja, treener, lapsevanem või treenitav kohustatud reageerima. Tõsisema rikkumise puhul tuleb kohe politseid teavitada.
- 1.6. Korras sätestatud rikkumiste esmaseks käsitlejaks on üldjuhul treener koos juhtumiga seotud osapooltega. Juhul kui on ohtu seotud ühe poole turvalisuse ja/või õigused, kaasatakse vajadusel juhtumi lahendamiseks lapsevanem(ad) ja teised spetsialistid (spordiklubi/spordialaliidu juhtkond, lastekaitsetöötaja, psühholoog, noorsoopolitseinik, EADSE jt).
- 1.7. Rikkumiste menetlemisel rakendatakse käesolevas korras kehtestatud distsiplinaarprotseduuride sätteid.

2. KÄITUMNE KAHTLUSE VÕI TEAVITUSE KORRAL

- 2.1. Kõiki teateid, vihjeid ja kahtlustusi peab võtma äärmiselt tõsiselt ja nendele tuleb reageerida ning neid tuleks käsitleda kiireloomulistena. Teavitatud juhtumite analüüsimine ja edasiste tegevuste planeerimine on tegevjuhi vastutusalas. Abi vajavast lapsest tuleb igal juhul teavitada lasteabi telefonil 116 111. Hädaohus lapsest tuleb teada anda hädaabinumbri 112;
- 2.2. Kui kannatanu teavitab juhtumist treenerit või spordiklubi/spordialaliidu töötajat, on nad kohustatud edastama selle info tegevjuhile. Tegevjuhi võimaliku huvide konflikti puhul teavitatakse juhatust;
- 2.3. Kui kannatanu on täisealine ja ta on teavitanud juhtumist spordiklubi/spordialaliitu, tuleks julgustada teda seksuaalse väärkohtlemise või muu vägivalla juhul pöörduma politseisse.

- Soovitav on kannatanule pakkuda tuge politseisse pöördumisel ning veenduda, et talle on teada võimalikud psühholoogilise jm abi võimalused;
- 2.4. Kui kannatanu on alaealine, tuleb esmalt veenduda:
- 1) kas alaealise kannatanu lapsevanemad on juhtumist teadlikud või mitte;
  - 2) kas kannatanu on nõus, et lapsevanemad saaksid sellest teada (või ta mingil põhjusel seda ei soovi).
- Klubipoolne täiskasvanu (määratud kontaktisik) peab võtma lapsevanematega ise ühendust, et teavitada juhtunust ja leppida kokku edasised tegevused. Kui lapsevanemad ei tea, kuidas edasi tegutseda, peab abi küsima lasteabist. Oluline on, et vastutus ei jääks lapsele;
- 2.5. Kui on kahtlus, et väärkohtleja on lapsevanem, tuleb spordiklubil/spordialaliidul aidata last ja pöörduda juhtumi iseloomust lähtuvalt kas kohalikku omavalitsusse, lasteabisse või politseisse;
- 2.6. Kui on alust arvata, et kannatanuks on treener või töötaja, tuleb sellest teavitada juhtkonda.
- 2.7. Kui on kahtlus, et juhtumi puhul võib, aga ei pruugi tegu olla kuri- või väärteoga, tuleb pöörduda politseisse ja küsida nõu. Kui on veendumus, et tegu võib olla kuriteoga (sh seksuaalkuriteoga) või väärteoga, võta ühendust hädaabinumbri 112. Politseisse tuleks pöörduda kohe samal päeval. Politseile saab teatada ka kirjalikult [vastavat vormi kasutades](#) või e-kirja teel ppa@politsei.ee või [lähimasse politseijaoskonda pöördudes](#). Spordiklubi/spordialaliit peab politseiga kooskõlastama edasised tegevused, et mitte takistada politseiuurimist.
- 2.8. Seksuaalselt väärkoheldud või selle kahtlusega laste abistamiseks asuvad Lastemajad tegutsevad Tallinnas, Tartus, Pärnus ja Jõhvis. Teenus on kättesaadav kõikidele abi vajavatele lastele Eestis. Lastemaja poole võib pöörduda ka nii tavakodanik kui spetsialist telefonil 5854 5494 või kirjutades info@lastemaja.ee. Nõu saab samuti lasteabitelefonil 116 111, mis on 24/7 kättesaadav eesti, vene ja inglise keeles.
- 2.9. Tööandja peab teadma olukorrast, kus lastega töötab isik, kellele on alus esitada kahtlustus laste vastu toime pandud süütegudes (kuri- või väärtegu).
- 2.10. Juhul kui tööandja ei peata töösuhet või kahtlustatav ei lahku ajutiselt töölt, tuleb sellest teada anda politseile, EADSE-le või Spordikoolituse ja -Teabe SA-le.

3. DISTSIPLINAARMENETLUS

3.1. Rikkumised käesoleva korra alusel:

- 1) eetika alased rikkumised;
- 2) lugupidava kohtlemisega seotud rikkumised;
- 3) õigus puutumatusel;
- 4) soopõhine ahistamine;
- 5) seksuaalne ahistamine;
- 6) uimastivaba keskkonnaga seotud rikkumised;
- 7) tervisliku ja tasakaalustatud toitumise ning piisava puhke- ja uneajaga seotud rikkumised.

3.2. Distsiplinaarmenetluse (edaspidi menetlus) algatamine

- 1) Kõik pöördumised fikseeritaks kirjalikult (registreeritakse) ja kahtluse korral algatatakse distsiplinaarmenetlus. See tähendab, et märgitakse üles kõik juhtumiga seotud sündmused, toimingud ja kontaktid, sealhulgas kuupäev, kellaaeg ja juhtumi kirjeldus.
[Kuupäev] [Kellaaeg] X sai juhtumi kohta telefonitsi/e-kirja teel infot inimeselt Y.
[Kuupäev] [Kellaaeg] X rääkis juhtumist spordiklubi töötajaga.
[Kuupäev] [Kell] Spordiklubi töötaja vestles inimesega Y.
[Kuupäev] [Kell] Spordiklubi töötaja teavitas spordiklubi tegevjuhti.
Vältida tuleb põhjendamatu küsimuste küsimist, mis on kantud pelgalt uudishimust.
- 2) Juhtkond (kas juhatus või juhataja/tegevjuht) peab juhtumi käsitlemisel hindama võimalikku huvide konflikti ja protokollima sellekohase teabe;

- 3) Distsiplinaarmenetlust viib läbi juhtkonna poolt määratud isik või komisjon. Kui huvide konflikti ei suudeta vältida, edastatakse juhtum spordialaliidule või EADSEle;
- 4) Juhtkond (kas juhatus või juhataja/tegevjuht) peab määrama spordialaliidu sees juhtumi eest vastutava isiku;
- 5) Töötaja või treeneri puhul käsitletakse rikkumist ametialase rikkumisena;
- 6) Kui juhtum on esitatud politseile, peab spordialaliit hindama, kas kahtlustatav saab seni oma tegevust jätkata;
- 7) Juhtumikorralduse eest vastutavad töötajad peavad asjaosalistega läbi viima individuaalsed vestlused ja hindama ning analüüsima olemasolevat teavet. Selle põhjal tuleb esitada juhatusele üldistav kokkuvõte, mis sisaldab ettepanekuid edasiseks tegevuseks.

NB! Isikuandmete kirjapanemisel tuleb lähtuda Isikuandmete kaitse seadusest tulenevate nõuetega.

- *Dokumenteerimise eesmärk on anda selge ja üksikasjalik ülevaade juhtumi käsitlemisest organisatsiooni sees. See on oluline juhul, kui hilisemas etapis hakkab juhtumit uurima ajakirjandus või politsei.*
- *Dokumenteerimist tuleb käsitleda äärmiselt konfidentsiaalsena ning sellega hakkab tegelema piiratud arv isikuid.*
- *Juhtkond peab tagama, et teavet juhtumite kohta ei edastataks kellelegi peale konkreetse juhtumiga tegelejatele.*
  - *Juhtumite puhul, mis võivad olla kriminaalkorras karistatavad, peab spordiorganisatsioon enne spordiklubi või treeninggrupi teavitamist küsima nõu politseilt, samuti enne lapsevanemate/hooldajate/eeskostjate ning teiste laste ja noorte teavitamist. Vajadusel meediale jagatav info peab olema lühike, konkreetne ja detailideta.*
- *Kuulujutud muudavad politseiuurimise või spordiorganisatsiooni juhtumi käsitlemise keerulisemaks ning lisavad asjasse puutuvatele inimestele soovimatut survet. Samuti on keelatud hinnangute andmine juhtunust info avaldaja ning ohvrite kohta. Iga kannatanu versiooni kahtluse alla seadev käitumine või väljaütlemine võib olla taasohvristav ning tema või teiste võimalike ohvrite tervist mõjutavate tagajärgedega. Sellise käitumise ennetamine ning vajadusel lõpetamine on organisatsiooni (juhi) vastutusel.*

Juhul kui tekib vajadus lisainformatsiooni saamiseks, võtke ühendust EADSE-ga.

3.3. Menetluse käik

- 1) Teavitus osapooltele menetluse algatamisest või algatamata jätmise kohta – mitte hiljemalt kui 5 kalendripäeva peale teate saamisest (k.a);
- 2) Menetluse algatamisel avatakse toimik ning antakse osapooltele aega (maksimaalselt 15 päeva) esitada tõendeid, taotlusi, vastulaused, selgitusi ning tagada võimalus menetlustoimikuga tutvumiseks;
- 3) Esitatud tõendid, taotlused, vastulaused esitatakse e-kirja, posti teel allkirjastatult;
- 4) Menetluse komisjonil (MK) on õigus küsida osapooltelt ja kolmandatelt isikutelt täiendavaid selgitusi, tõendeid;
- 5) MK koostab toimiku ja selle alusel koostab (väär)teo protokoll või etteheite/süüdistuse;
- 6) MK võib pöörduda EADSE poole ekspertarvamuse saamiseks;
- 7) Toimik koos karistusettepanekuga edastatakse juhtkonnale otsuse tegemiseks;
- 8) Menetluses olev teave on menetluse ajal konfidentsiaalne;
- 9) Karistusotsuse tegija määrab juhtumi avalikustamise ulatuse.

3.4. Karistuse liigid

- 1) suuline või kirjalik hoiatus (TLS mõistes);
- 2) rahatrahv;
- 3) töötasust kinnipidamine;
- 4) treeningul osalemise või juhendamise keeld määratud ajaks;
- 5) töölepingu/teenuslepingu lõpetamine;
- 6) muu spordialade spetsiifikast lähtuvalt.

3.5. Karistuse määramine

- 1) Suuline või kirjalik hoiatus, milles märgitakse, et korduvuse korral võetakse kasutusele rangemad meetmed;
- 2) Kirjalik otsus töölepingu/teenuslepingu lõpetamisest;
- 3) Rahatrahv;
- 4) Juhendamise keeld mingiks ajaks;
- 5) Liitkaristuse määramine, nt rahatrahv ja juhendamise keeld mingiks ajaks.

3.6. Menetluse otsus

Otsus tehakse (toimiku alusel) teatavaks mõlemale osapoolle, milles on märgitud:

- 1) juhtunus osalejate nimed, sünniaeg (isikukood), elukoht;
- 2) rikkumise sisu (faabula);
- 3) asjaolud ja menetluskäik;
- 4) otsus tuginedes karistusliikidele.

Materjalide edastamise otsus politseisse:

- 1) väärteo tunnuste esinemisel;
- 2) kuriteo tunnuste esinemisel.

Otsusest teavitamine (oma kodulehel, info teistele organisatsioonidele, sh EOK, EADSE, SKTSA vm, võttes arvesse isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid nõudeid).

3.7. Edasikaebamise kord

- 1) Spordialaliidu/spordiklubi distsiplinaarkomisjonis süüdi mõistetud isikul on õigus pöörduda EADSE poole ekspertarvamuse saamiseks.
- 2) Kaebus määratud apellatsiooniuksusele (nt spordialaliidu apellatsioonikomisjon, juhatus, EOK spordiarbitraaž, kohus vm).

3.8. Distsiplinaarmenetluse lõpetamise alus

- 1) koosseisu puudumisel;
- 2) aegumine (rikkumise toime panemisest 5 aastat);
- 3) surm;
- 4) otstarbekuse kaalutlusel;
- 5) kokkuleppe saavutamisel (leppemenetlus);
- 6) muu.

4. LÕPPSÄTTED

- 1) Muudatusi **Turvalisust Ohustavate Juhtumite Ennetamise ja Lahendamise Kodukorras** (edaspidi Kodukord) tehakse üldjuhul vahetult enne hooaja algust või seoses muutustega seadusandluses või spordialaliidu/spordiklubi põhikirjas;
- 2) Lähtuvalt antud Kodukorrast võib kehtestada täiendavaid juhendeid või reegleid;
- 3) Iga hooaja alguses tutvustatakse (spordiklubi/spordialaliit, treenerid) töötajatele, treenitavatele kui lastevanematele Kodukorda ja selle uuendusi;
- 4) Treenitavate vahelised erimeelsused lahendatakse rahumeelselt ja vajadusel pöördatakse abi saamiseks treeneri või töötaja poole.